

FRÅN REDAKTIONEN

Klassbegreppet har varit ett återkommande tema i den genusvetenskapliga teoriutvecklingen. Under det senaste decenniet har vi sett ett förnyat intresset för klassamhället, exempelvis i Beverley Skeggs *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön* (Daidalos 2000). Klass betraktas som någonting som skapas av konsumtionsmönster, som identifikationer och investeringar i kulturellt och socialt kapital. I denna diskussion har medelklassens strategier fått stor uppmärksamhet, inte minst när de relateras till jämställdhetsargument. Debatten om medelklassens vanor och livsstilar har kommit att ersätta analyser av klassformering utifrån arbetets organisering. Det som har varit i fokus för analyserna är inte hur det kollektiva (klass)subjektet skapats utan det individuella subjektet.

Samtidigt som klassbegreppet rört sig från produktionsprocessen till kulturens sfär har perspektiv som problematiserar hur klass skapas i förhållande till andra relationer av förtryck väckt många forskares intresse. Klass blir i dessa analyser en maktordning bland andra eller en subjeksposition som bör förstås intersektionellt i relation till andra positioneringar. I takt med att klass debatteras ur ett intersektionellt perspektiv har röster höjts för att påtala frånvaron av klassanalyser i såväl samhällsvetenskapliga studier som politiska

strategier. I dessa pläderingar kan man inte sällan finna en undertext som handlar om klassanalysens centralitet i förhållande till andra perspektiv.

När tgv beslutade att ägna ett temanummer åt klass och kön var det dock få som kände sig manade att delta i diskussionen. Kanske har frågorna om klass och kön redan fått svar i andra fora och kulturella fält. Kanske har problematikens komplexitet gjort den alltför svåröverskådlig. Kanske, och det är vår förhoppning, sitter många och filar på argument och reflektioner som kan stå i centrum för framtida debatter. Vi glädjs dock åt att vi fick några läsvärda och välformulerade bidrag som hjälper oss att driva diskussionen vidare.

Beverley Skeggs och Helen Woods bidrar med en artikel, ”Sorglig television: affekter, omdömen och känslöarbete”, som inte tidigare publicerats, där de analyserar hur känslor kommodifieras i reality-tv genom att distinktionen mellan privat och offentligt upphävs. De visar utifrån intervjuer med tittare hur kvinnlig underordning och underordnade klasspositioner upprätthålls.

I ”Den kvinnliga klassresan – konstituerande möjligheter, motivation och hinder” av Ulla-Britt Wennerström återkommer det emotionella temat som finns även hos Woods och Skeggs. Wennerström

analyserar klassresan som en emotionell identitetsprocess på basis av fjorton livshistorieintervjuer. Känslor är drivkraften att göra en klassresa, menar hon. Ulrika Holgersson, i "Klass och postmodernism – ett feministiskt val", slår ett slag för en postmodernt influerad feministisk och postmarxistisk klassanalys. I en kritisk granskning av de stora moderna berättelserna menar hon sig ha hittat fram till en försoning mellan feminism och klass som inte reducerar den ena maktordningen till den andra.

Dessa bidrag avspeglar vitt skilda sätt att förhålla sig till klassbegreppet. Det är tydligt att klassperspektivet har mycket att tillföra den genusvetenskapliga analysen och feminismens politiska praktik. Om man går tillbaka till klassbegreppets grund i kapitalismens exploateringsrelationer är det uppenbart att klass inte bara är ett begrepp som namnger en fundamental motsättning mellan arbete och kapital. Det är också ett begrepp som rymmer ett myller av olika sociala positioner markerade av historiskt och kulturellt bestämda maktrelationer. Dessa positioner skapas inte oberoende av varandra, utan transformerar och perforerar varandra i ett komplext nät av relationer av över- och underordning.

Intersektionalitet har en särskild sprängkraft i analyser av den globala arbetsdelningen och därför har vi som en av våra Utblickar valt att publicera ett utdrag ur Chandra Talpade Mohantys bok *Feminism: avkoloniserad teori och solidarisk praktik*. Mohantys analys ger kön- och klassbegreppen en rumslig dimension som överskrider nationens gränser. I Krönikan reflekterar

America Vera-Zavala tillsammans med en grupp skådespelare över arbetarklassbegreppets användbarhet ur ett demokratiskt kvinnoperspektiv. Anita Göransson skriver i den andra Utblicken om klassbegreppets återkomst trots att det blivit alltmer komplext att bestämma klass även i en och samma familj.

Vi har också nöjet att publicera två artiklar utom temat. I "I sekulariseringens skugga. Manlighet och religiös tematik i svensk och amerikansk 1920-talsfilm", menar Tommy Gustafsson att det är problematiskt att religionen har ställts i motsättning till modernitet och en modern maskulinitet. Martina Ladendorf gör i "The L-word – queer identifikation och mediereception" en analys av teveserien *L-words* representationer av lesbisk sexualitet. Hon framhåller att åskådarnas olika positioner visar ett brett spektrum av möjliga identifikationer med teveseriens framställningar av sexualitet och lesbiskhet.

I recensionerna diskuteras äldreomsorgens arbetsvillkor och hemtjänstpersonalens hopplöst underordnade position, att varken manlighet eller kvinnlighet är entydig i svensk 1920-talsfilm, mediernas berättelser om Hagamannen och vad det får för konsekvenser för synen på våldtäkt. Du kan också läsa om hur flickboken får en upprättelse, om maskulinitet i vår tid som är besatt av sex och om det litterära symbiosparet Ola Hansson och Laura Marholm.

Monika Edgren, gästredaktör Paulina de los Reyes, Cristine Sarrimo och Helena Smitt